

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	20936 - Temes d'Estètica / 1
Titulació	Grau de Filosofia - Segon curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Mateu Cabot Ramis <i>Responsable</i> mcabot@uib.es	10:00	13:00	Dijous	09/09/2019	30/06/2020	Concertar cita remota.
	12:00	14:00	Dilluns	09/09/2019	10/02/2020	AB-06 Ramon Llull
Miquel Ripoll Perelló m.ripoll@uib.es	10:00	12:00	Dimarts	17/02/2020	27/07/2020	AB-06 Ramon Llull

Contextualització

El curs 20936 té per objectiu donar les eines teòriques i pràctiques per a l'anàlisi i interpretació de la configuració audiovisual de la cultura contemporània. Des de la segona meitat del segle XIX s'ha produït una contínua i creixent incorporació d'un determinat tipus de tecnologia en la vida quotidiana dels humans. Es tracta de tecnologia que amplifica la potència i modifica l'estructura dels òrgans perceptius humans, modificant, finalment, l'experiència quotidiana tal com s'havia conegut en els darrers segles. A finals del segle XX la potència dels medis audiovisuals, deguda en gran part per la seva imbricació en el sistema tecnoproductiu i de consum, permet parlar d'una estetització generalitzada que fa plantejar-se, per primer cop, la qüestió sempiterna de la «realitat» havent d'incloure una altre realitat, l'anomenada «realitat virtual», «realitat fílmica» o «ficcio».

Coincident amb l'explosió dels medis en les dècades de 1930-1940, els membres del IfS en l'exili nord-americà, en especial Theodor W. Adorno, inclogueren el que ells anomenaran «indústria cultural» en els seus estudis. Pretenien investigar la hipòtesi marxiana de que és la realitat social la que conforma la consciència individual i no a l'inrevés, típica postura de l'idealisme burgès. Un coneixement profund dels medis tècnics amb que es realitzaven els productes d'aquella indústria cultural, així com del funcionament del sistema productiu d'aquesta rama industrial, a més de un coneixement de la psicoanàlisi per indagar la manipulació pulsional necessària per a crear les necessitats a satisfer en el consum massiu compulsiu. Els productes de la indústria cultural i l'experiència de consumir-los esdevé sinònim de «vida moderna».

El programa també tracta de les anàlisis que en els anys 80 i 90 van fer els filòsofs francesos al voltant del simulacre i la hiperrealitat. El paper que la indústria cultural té en la 'configuració ideològica' de la realitat a través de la creació de simulacions que reemplacen perceptivament els estàndards fenomènics per crear una visió dominada pel món televisual. Aquí hi entren en joc tant les narratives del cinema (moviment i espai),

Guia docent

com les narratives dels mitjans tècnics de comunicació. En especial, s'observa el paper de la publicitat com a vehicle de reificació del fetixisme de la mercaderia.

Requisits

El curs no té requisits essencials definits en el pla d'estudis, però sí requisits recomenables per a cursar l'assignatura amb profit.

Recomanables

Haver cursat les assignatures 20903 Història de les idees estètiques i 20908 Estètica.

Competències

Específiques

- * CE2. Coneixement de les teories i les tècniques de la filosofia en relació a les qüestions pràctiques i aplicades, particularment en els àmbits de l'estètica, la vida social i cultural, les arts i la tècnica.
- * CE 4. Capacitat de relacionar les formulacions filosòfiques de diverses èpoques en el seu context històric
- * CE 6. Habilitat en l'ús d'eines i conceptes filosòfics per a l'anàlisi i comprensió dels temes actuals que permeti aplicar els coneixements al treball o vocació d'una forma professional
- * CE10. Capacitat de raonament i reflexió crítiques en les argumentacions filosòfiques

Genèriques

- * CE7. Habilitat per a l'anàlisi dels arguments i conceptes de les Ciències Socials i Ciències Naturals.
- * CG15. Habilitat en l'ús d'eines i conceptes filosòfics per a l'anàlisi i comprensió dels temes actuals que permeti aplicar els coneixements al treball o vocació d'una forma professional

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

1. Introducció
 - 1.1. Objectius i mètodes del curs.
 - 1.2. La tecnologia de la imatge i del so i mètodes d'anàlisi.
 - 1.3. Començament de l'estetització: la pulsio escòpica i l'anàlisi de la subjectivitat.
 - 1.4. El concepte de "indústria cultural".
2. Les anàlisis de Theodor W. Adorno sobre els medis de masses.

Guia docent

- 2.1. La nova experiència del consum.
- 2.2. Inconscient òptic i segona naturalesa.
- 2.3. Estudis sobre la música, la ràdio i el cine.
- 2.4. Els estudis empírics sobre els efectes de la televisió.
- 2.5. Possibilitats d'un art emancipat.
3. Les anàlisis de Deleuze i Baudrillard sobre la simulació.
 - 3.1. Cinema i immanència: les imatges temps.
 - 3.2. Cinema i immanència: les imatges moviment.
 - 3.3. Prefiguració del signe i la hiperrealitat.
 - 3.4. El fetitxisme de la cultura i el simulacre.
4. Anàlisi dels productes audiovisuals
Pràctiques d'anàlisi i interpretació de productes audiovisuals contemporanis.

Metodologia docent

El curs combina les sessions

(1) en les que el professor exposarà els continguts corresponents a la sessió, presentant també els materials bibliogràfics amb el qual els alumnes poden aprofundir cada tema tractat. Prèviament a la sessió, i per tal de fer-la més col·laborativa, els alumnes disposaran del guió de la sessió per llegir els textos assignats, cercar informació addicional, preparant els continguts, etc.

(2) en les que el professor dirigirà el treball d'anàlisi, amb les eines teòriques mostrades en les sessions (1), de productes audiovisuals seleccionats com també els alumnes presentaran les seves anàlisis sobre temes prèviament acordats amb el professor.

A l'inici de les sessions es presentarà un cronograma amb:

- (a) la distribució temporal i el contingut de cada una de les sessions de tipus 1,
- (b) la data de realització de la prova descrita a l'apartat d'avaluació.

Per a la planificació de les sessions en les que els alumnes presentaran els seus treballs d'anàlisi, el professor establirà en la primera classe un termini per a acordar les propostes de objecte d'anàlisi que cada alumne durà a terme. Una vegada acabat el termini es publicarà el calendari de presentacions.

L'assignatura consta de dos itineraris: l'itinerari A on és obligatòria la presencialitat i l'itinerari B adreçat a aquells alumnes que per motius laborals o altres motius justificats no poden assistir regularment a les classes presencials. Mitjançant un contracte pedagògic, els professors de l'assignatura i l'alumne acordaran l'itinerari avaluador en cas que un alumne es vulgui acollir al itinerari B. El contracte pedagògic s'haurà de signar en el termini de dues setmanes des de l'inici del semestre. La signatura del contracte pedagògic per part de l'alumne implica un compromís de realitzar totes les activitats incloses en l'itinerari.

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Assaig sobre les exposicions del professor	Grup gran (G)	Comprensió dels continguts temàtics.	30
Seminaris i tallers	Assaigs i comentaris	Grup mitjà (M)	Assaigs i comentaris escrits per l'itinerari B	
Classes pràctiques	Anàlisis de productes audiovisuals	Grup gran (G)	Aplicació dels continguts teòrics i metodològics a diferents productes audiovisuals.	30

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi individual	Comprensió dels continguts temàtics	90

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'avaluació de l'alumne que hagi participat presencialment en el curs consistirà en:

- 1 Redacció i presentació en classe de dos treballs tipus **assaig breu** sobre una qüestió o tema del programa. Les instruccions sobre les dates i forma de presentació seran impartides pel professor a l'inici del curs.
- 2 Redacció de dos **comentaris de text** sobre algun dels textos inclosos en la bibliografia i prèviament acordat amb el professor.

La nota final del curs serà el mitjana de les quatre notes parcials.

L'avaluació dels alumnes acompanyats al Itinerari B descrit en la metodologia es realitzarà lliurant treballs escrits acordats amb els professors segons el contracte pedagògic signat.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una

Guia docent

menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Assaig sobre les exposicions del professor

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Comprensió dels continguts temàtics.
Criteris d'avaluació	
Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari A	
Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B	

Assaigs i comentaris

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Assaigs i comentaris escrits per l'itinerari B
Criteris d'avaluació	
Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari A	
Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B	

Anàlisi de productes audiovisuals

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (recuperable)
Descripció	Aplicació dels continguts teòrics i metodològics a distints productes audiovisuals.
Criteris d'avaluació	
Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari A	
Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B	

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- Adorno, Th. W. (1954a), "Prólogo a la televisión", en: *Ibíd.*, Obra Completa [OC], vol. 10/II, Madrid: Akal, 2009, pp. 445-453.
- Adorno, Th. W. (1954b), «La televisión como ideología», en: *Ibíd.*, OC, vol. 10/II, pp. 455 – 467.
- Adorno, Th. W. (1957), "Television and the Patterns of Mass Culture", en: Rosenberg, B.; White, D. M. (eds.), *Mass Culture. The Popular Arts in America*, New York-London: The Free Press - Collier-MacMillan, pp. 474-488. Traduit com a "Televisión y cultura de masas".
- Adorno, Th. W. (1966), "Transparencias cinematográficas", en: *Archivos de la Filmoteca*, 52, 2006, pp. 130-138.
- Adorno, Th. W.; Eisler, H. (1944), "Composición para el film", en: *Ibíd.*, OC, vol. 15, pp. 7-147.
- Baudrillard, J. (1968), *El sistema de los objetos*. Madrid: Siglo XXI. 2010.
- Baudrillard, J. (1972), *Crítica a la economía política del signo*. Madrid: Siglo XXI. 2010.
- Benjamin, W. (1935), "La obra de arte en la época de su reproductibilidad mecánica", en: *Ibíd.*, Obras, Madrid: Ábada, 2008, vol. I/2, pp. 49-85.

Guia docent

- Benjamin, W. (1936), "El narrador. Consideraciones sobre la obra de Nikolái Léskov", en: *Ibíd.*, Obras, II/2, Madrid: Ábada, 2009, pp. 41-68.
- Cabot, M. (2015a), "El descubrimiento moderno de la oralidad y los medios audiovisuales", en: *Remate de Males* (Campinas, SP-Brasil), vol. 35.1, pp. 165-176.
- Cabot, M. (2015b), "Carácter semiformal de los medios audiovisuales. Las investigaciones empíricas de Theodor W. Adorno sobre la televisión", en: *Pensamiento* (Madrid) [En edició].
- Canudo, R. (1923), «La Naissance d'un sixième art - Essai sur le cinématographe», en: *Ibíd.*, Manifest des sept arts, Paris: Séguier, 1995.
- Valéry, P. (1928), "La conquista de la ubicuidad", en: *Ibíd.*, Piezas sobre el arte. Madrid: Visor, pp. 131-136.

Bibliografia complementària

- Arnheim, R. et al. (1957), *El cine como arte*. Barcelona: Paidós, 1986.
- Aumont, J. (1983), *Estética del cine. Espacio filmico, montaje, narración, lenguaje*. Barcelona: Paidós, 2008.
- Bazin, A. (1958), *¿Qué es el cine?*, Madrid: Rialp, 2006.
- Burch, N. (1991), *El tragaluz del infinito. Contribución a la genealogía del lenguaje cinematográfico*. Madrid: Cátedra, 1987.
- Cabot, M., Frau, P., Cerdà, F.X. (2008), *Estètica i noves tecnologies*. Palma: Edicions UIB.
- Candela, I. (2007), *Sombras de ciudad. Arte y transformación urbana en Nueva York, 1970-1990*. Madrid: Alianza
- Casetti, F. (1994), *Teorías del cine. 1945-19*. Madrid: Cátedra, 2010.
- Deleuze, G. (1983), *La imagen-movimiento: Estudios sobre cine 1*. Barcelona: Paidós, 1984.
- Deleuze, G. (1985), *La imagen-tiempo: Estudios sobre cine 2*. Barcelona: Paidós, 1986.
- Gubern, R. (1973), *Historia del cine*. Barcelona: Lumen, 1982.
- Imbert, G. (2010), *Cine e imaginarios sociales: el cine posmoderno como experiencia de los límites (1990-2010)*. Madrid: Cátedra.
- Kracauer, S. (1960), *Teoría del cine. La redención de la realidad física*. Barcelona: Paidós, 1996.
- McLuhan, M., Fiore, Q. (1967), *El medio es el mensaje. Un inventario de efectos*. Barcelona: Paidós, 1992.
- Metz, C. (1968), *Ensayos sobre la significación en el cine*. Barcelona: Paidós, 2002.
- Mirzoeff, N. (1999), *Una introducción a la cultura visual*. Barcelona: Paidós, 2003.
- Pezella, M. (1996), *Estética del cine*. Madrid: Antonio Machado Libros, 2004.
- Quintana, A. (2003), *Fábulas de lo visible. El cine como constructor de realidades*. Barcelona: El Acanalado.
- Stam, R. (2000), *Teorías del cine: una introducción*. Barcelona: Paidós, 2001.
- Vanoye, F. (2004), *Principios de análisis cinematográfico*. Madrid: Ábada, 2008.